

جای مهر

«بسمه تعالی»

اداره آموزش و پرورش منطقه ۴ تهران

دبیرستان نمونه دولتی ابوعلی سینا متوسطه دوم

نام و نام خانوادگی:

تاریخ امتحان: ۱۴۰۱/۳/۷

رشته: کلیه رشته‌ها

پایه: دهم

امتحان: فارسی ۱

کلاس:

مدت زمان: ۹۰ دقیقه

تعداد صفحات: ۲

طراح: گروه ادبیات فارسی

شماره صندلی:

بارم	فرزندان خوبم با یاد خدا و ذکر صلوات بر پیامبر مهربانی‌ها و خاندان مطهرش به سوالات زیر با دقت پاسخ دهید.	ردیف				
	قلمرو زبانی (۷ نمره)					
۱	معنی واژگان مشخص شده بنویسید. (الف) هر که داد از خویشتن بدهد از داور <u>مستغنی</u> باشد. (ب) ای مفتخر به <u>طالع</u> مسعود خویشتن (ج) دمی آب خوردن پس از <u>بدسگال</u> (د) در آستانه در مثل مار <u>چنبر</u> زد.	۱				
۰/۵	معادل واژه‌های داده شده را از ابیات زیر بیابید و در جای خالی بنویسید. (الف) مردان کامل (ب) پهلوانان « که گردان کدام‌اند و جنگ‌آوران دلیران و کارآزموده سران » « جمله عالم زین سبب گمراه شد کم کسی ز ابدال حق آگاه شد »	۲				
۰/۵	املای کدام کلمات نادرست است؟ شکل درست آن‌ها را بنویسید. معرف بر پای خواست، شیخ گفت: « هر چه ما خاستیم گفت و همه پیغمبران بگفته‌اند او بگفت »	۳				
۰/۵	از میان واج‌های داخل کمانک شکل درست را انتخاب کنید و صورت کامل واژه را بنویسید. (الف) بب- (غ-ق) وله (ب) (ت-ط) مأئینه	۴				
۰/۵	املای درست را از کمانک انتخاب و در جای خالی بنویسید. (الف) درست (ثواب-صواب) (ب) (عزمت- عظمت) ضامن دوام جهان شد	۵				
۰/۵	زمان فعل‌های زیر را مشخص کنید و معادل امروزی فعل‌ها را بنویسید. (الف) بیوشید (ب) همی رفت	۶				
۰/۵	ویژگی سبکی بیت زیر را توضیح دهید. « زدش بر زمین بر به کردار شیر ندانست کاو هم نماند به زیر »	۷				
۰/۵	کلمات « مُمال » را در بیت زیر بیابید. « کُشانی بدو گفت با تو سلیح نبینم همی جز فسوس و مزیح »	۸				
۰/۵	نهاد و گزاره مصرع دوم را در جدول قرار دهید. « من آزاده از خاک آزادگانم گل صبر می‌پرورد دامن من » <table><tr><td>نهاد</td><td>گزاره</td></tr><tr><td></td><td></td></tr></table>	نهاد	گزاره			۹
نهاد	گزاره					
۰/۲۵	بیت زیر چند جمله است؟ « من ایرانیم، آرمانم شهادت تجلی هستی است جان کندن من »	۱۰				
۰/۵	رابطه معنایی موجود میان گروه کلمات زیر را بنویسید. (گرمابه - حمام) (شدّت - فراغ)	۱۱				
۰/۵	نقش ضمیرهای پیوسته مشخص شده را بنویسید. « چو گفتمش که دلم را نگاه‌دار چه گفت ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد »	۱۲				

۱۳	با توجه به الگوی زیر یک گروه اسمی مثال بنویسید.	۰/۷۵
	گروه اسمی ↙ ↓ ↘ هسته وابسته ۱ وابسته ۲ ↓ ↓ ↓ اسم صفت مضاف‌الیه	
	قلمرو ادبی (۵ نمره)	
۱۴	کلمات سجع را در عبارت زیر نشان دهید. « نبینی که یوسف را از روی نیکو بند و زندان آمد و از خوی نیکو، امر و فرمان آمد؟ »	۰/۵
۱۵	منظور از « گل » و « گلشن » در بیت زیر چیست؟ « به خون گر کشی خاک من دشمن من بجوشد گل اندر گل از گلشن من »	۰/۵
۱۶	مفهوم کنایی عبارت‌های زیر را بنویسید. الف) که رهام را جام باده‌ست جفت ب) شستم خبردارشد	۰/۵
۱۷	با توجه به عبارت زیر به سوالات پاسخ دهید: « شیرۀ تریاک، آن شیر بی‌باک را چون اسکلتي وحشتناک ساخته بود، خدای من این همان خسرو است؟! » الف) منظور از « شیر » چه کسی است و چه آرایه‌ای دارد؟ ب) دو واژه‌ای که میان آن‌ها جناس وجود دارد، مشخص کنید. پ) مفهوم قسمت مشخص شده را بنویسید.	۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵
۱۸	بیت زیر را کامل کنید. « شما را چو باور به یزدان بود »	۰/۵
۱۹	با استفاده از واژه‌های « هنگامه، تازه، پر آوازه » یک بیت از شعر « دلیران و مردان ایران زمین » را بنویسید.	۰/۵
۲۰	قافیه و ردیف را در بیت زیر نشان دهید. « فلک در شگفتی ز عزم شماس ملک آفرین گوی رزم شماس »	۰/۵
۲۱	ادبیات داستانی شامل قصه، داستان، و است.	۰/۵
۲۲	وقتی شاهنامه فردوسی را می‌خوانیم، حس و حال، شور و هیجان و روحیه پهلوانی در ما برانگیخته می‌شود و نسبت به میهن و دفاع از آن، وظیفه‌ای آمیخته با غرور ملی و سربلندی احساس می‌کنیم به این گونه آثار « » می‌گویند.	۰/۲۵
۲۳	نویسندگان آثار « خسرو » و « اسرار التوحید » را از گزینه‌های زیر انتخاب کنید. الف) محمد بن منور ب) حسین واعظ کاشفی ج) عبدالحسین وجدانی د) مرتضی آوینی	۰/۵
	قلمرو فکری (۸ نمره)	
۲۴	بیت زیر بر چه مطلبی تأکید دارد؟ « کبوتری که دگر آشیان نخواهد دید قضا همی بردش به سوی دانه و دام »	۰/۵
۲۵	جمله زیر بیانگر چه مفهومی است؟ « برای من « خواندن » این که شن‌های ساحل نرم است، بس نیست؛ می‌خواهم که پاهای برهنه‌ام آن را حس کنند. »	۰/۵
۲۶	با توجه به شعر زیر پاسخ دهید. « ز آزار گردآفرید و هجیر بگفتند: کای نیکدل شیر زن که هم رزم جستی هم افسون و رنگ الف) علت غمگینی ساکنان دژ چه بود؟ ب) منظور از قسمت مشخص شده بیت سوم چیست؟	۰/۵ ۰/۵

۰/۵	پ) منظور از « افسون و رنگ » در بیت آخر چیست؟	
۰/۲۵	« صاحب دلق » با همه گزینه‌ها به جز گزینه مترادف است. (۱) جولقی (۲) ژنده پوش (۳) درویش (۴) صاحب منصب	۲۷
۰/۲۵ ۰/۵	در بیت « تو قلب سپه را به آیین بدار الف) خطاب رستم به کیست؟ ب) معنی مصراع اول را بنویسید.	۲۸
۰/۵	شاعر در بیت زیر چه توصیه‌ای می‌کند؟ « چون نداری ناخن درتده تیز با دَدان آن به که کم گیری ستیز »	۲۹
۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۲۵	شعرهای زیر را به نثر امروزی بازگردانید. الف) « گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان ب) ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع پ) فرود آمد از دژ به کردار شیر ت) چه وجود نقش دیوار و چه آدمی که با او ج) در حضيض هم می‌توان عزیز بود نگاه‌دار سر رشته تا نگه دارد» کمر بر میان باد پایی به زیر سخنی ز عشق گویند و در او اثر نباشد	۳۰
۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵	عبارت‌های زیر را به نثر روان امروزی بازگردانید. الف) جناب سرتیپ من این را از روی طبیعت کشیده‌ام. ب) خلف صدق نیاکان هنرور خود بود پ) به شدتی که از روزگار پیش آید، نباید نالید ت) این جا تجلّی همه تاریخ است. ج) او خود چشم زمانه ما بود	۳۱
۲۰	موفقیت شما را از حضرت موافق خواهانم. (گروه زبان و ادبیات فارسی دبیرستان نمونه دولتی پور سینا)	
	نمره با عدد با حروف امضا و تاریخ	